

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU
SERIA PSYCHOLOGIA I PEDAGOGIKA NR 168

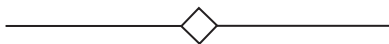
Anna Jakoniuk-Diallo

**Percepcja słuchowa dzieci
z niepełnosprawnością
intelektualną w stopniu lekkim**

POZNAŃ 2012

Spis treści

WPROWADZENIE.....	11
1. POJĘCIE PERCEPCJI SŁUCHOWEJ.....	15
1.1. Dźwięk jako bodziec w procesie percepcji słuchowej.....	18
1.1.1. Pojęcie dźwięku	18
1.1.2. Cechy dźwięku	19
1.1.3. Dźwięki mowy w procesie porozumiewania się.....	23
1.1.3.1. Znak językowy.....	23
1.1.3.2. Wytwarzanie dźwięków mowy	24
1.1.3.3. Rodzaje słuchu mownego.....	28
1.2. Percepcja słuchowa a słuchowa kompetencja komunikacyjna	28
1.3. Neurofizjologiczne podłoże procesu percepcji słuchowej	32
1.3.1. Ucho ludzkie a odbiór dźwięków (fizjologia słyszenia)	32
1.3.2. Ośrodkowa droga słuchowa.....	34
1.3.3. Prawa i lewa półkula mózgu w procesie przetwarzania bodźców słuchowych w świetle badań z zakresu neuronauki	38
1.3.4. Związek przetwarzania sygnałów awerbalnych i werbalnych w in- tegracyjnym modelu percepcji słuchowej.....	41
2. ROZWÓJ PERCEPCJI SŁUCHOWEJ.....	45
2.1. Rozwój słuchu w okresie prenatalnym.....	45
2.2. Słuch absolutny niemowląt.....	47
2.2.1. Metody badania percepcji słuchowej a dowody na istnienie słuchu absolutnego niemowląt.....	52
2.2.2. Tłumienie funkcji słuchu absolutnego i specjalizacja słuchu mow- nego u niemowląt	57
2.3. Mowa matczyna a rozwój percepcji słuchowej dziecka w okresie niemow- lęcym.....	59

2.4. Percepcja słuchowa a rozwój mowy dziecka w okresie poniemowlęcym ...	63
2.5. Rozwijanie percepcji słuchowej dziecka w okresie przedszkolnym	66
2.6. Wykorzystanie muzyki w procesie rozwoju percepcji słuchowej dziecka	71
2.6.1. Wykorzystanie muzyki w dynamizowaniu potencjałów rozwojowych dzieci z niepełnosprawnością intelektualną.....	76
2.6.2. Związek percepcji muzyki z rozwojem mowy w świetle badań z za- kresu muzykologii i surdologopedii.....	81
2.6.3. Logorytmika jako metoda wykorzystująca elementy działalności mu- zyczno-ruchowej w procesie stymulacji rozwoju kompetencji lingwis- tycznej dzieci.....	84
3. ZABURZENIA PERCEPCJI SŁUCHOWEJ.....	88
3.1. Etiologia zaburzeń	88
3.2. Zaniedbanie środowiskowe jako czynnik sprzyjający powstawaniu zaburzeń percepcji słuchowej.....	93
3.3. Możliwość wykorzystania metody Tomatisa w usprawnianiu percepcji słu- chowej dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim.....	95
4. ROLA ŚRODOWISKA W STYMULOWANIU PROCESU PERCEPCJI SŁUCHOWEJ DZIECKA Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTU- ALNĄ W STOPNIU LEKKIM.....	99
4.1. Rodzinne uwarunkowania rozwoju percepcji słuchowej dzieci z niepełno- sprawnością intelektualną w stopniu lekkim.....	100
4.2. Szkoła jako miejsce rozwoju percepcji słuchowej dzieci z niepełnospraw- nością intelektualną w stopniu lekkim, w świetle koncepcji „pedagogiki miejsca”	105
4.2.1. Warunki akustyczne klasy szkolnej.....	106
4.2.2. Interakcje rówieśnicze jako socjosphera rozwoju słuchowej kompeten- cji komunikacyjnej uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	108
4.2.3. Kompetencje nauczyciela a możliwości rozwoju percepcji słuchowej uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	112
4.2.4. Wykorzystanie zajęć muzyczno-ruchowych w klasie szkolnej warun- kiem rozwoju percepcji słuchowej dzieci z niepełnosprawnością in- telektualną w stopniu lekkim	115
5. METODOLOGIA BADAŃ	119
5.1. Metodologiczne założenia badań własnych	119

5.2. Cel badań	121
5.3. Problemy badawcze.....	122
5.4. Hipotezy i ich uzasadnienie	124
5.5. Metody analizy statystycznej	127
5.6. Zmienne i ich operacjonalizacja	128
5.7. Wskaźniki zmiennych.....	130
5.8. Metody badań, narzędzia badawcze	135
5.9. Osoby badane	137
5.10. Realizacja badań.....	138
5.11. Kontrola zmiennych zakłócających	139
6. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ WŁASNYCH	141
6.1. Percepcja słuchowa dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	141
6.1.1. Percepcja dźwięków awerbalnych (muzycznych).....	141
6.1.2. Percepcja dźwięków mowy	147
6.1.3. Związek percepcji dźwięków awerbalnych (muzycznych) z percepcją dźwięków mowy	151
7. STOPIEŃ STYMULACJI SŁUCHOWEJ KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNEJ DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM W KLASACH INTEGRACYJNYCH I SPECJALNYCH.....	156
8. RÓŻNICE W POZIOMIE PERCEPCJI SŁUCHOWEJ ZE WZGLĘDU NA PŁEĆ.....	161
8.1. Różnicowanie dźwięków awerbalnych (muzycznych) u dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim ze względu na płeć	162
8.2. Różnicowanie dźwięków mowy u dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim ze względu na płeć.....	164
9. ZAKRES WYKORZYSTYWANIA ZAJĘĆ MUZYCZNO-RUCHOWYCH W KLASACH INTEGRACYJNYCH I SPECJALNYCH JAKO CZYNNIK ISTOTNY DLA STYMULACJI PERCEPCJI SŁUCHOWEJ DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM	169
10. ZWIĄZEK FUNKCJONOWANIA POZNAWCZEGO Z PERCEPCJĄ SŁUCHOWĄ UCZNIÓW W OPINII NAUCZYCIELI.....	179

11. OCENA FUNKCJONOWANIA POZNAWCZEGO UCZNIÓW W SFERACH ZWIĄZANYCH Z PERCEPCJĄ SŁUCHOWĄ W OPINII NAUCZYCIELI	184
12. WNIOSKI Z BADAŃ.....	196
13. ZNACZENIE PRZEPROWADZONYCH BADAŃ DLA WSPOMAGANIA ROZWOJU DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM	200
POSTULATY.....	206
ZAŁĄCZNIK.....	214
BIBLIOGRAFIA.....	230
AUDITORY PERCEPTION IN CHILDREN WITH MILD INTELLECTUAL DISABILITY (Summary)	244
HÖRWAHRNEHMUNG BEI KINDERN MIT LEICHTER GEISTIGER BEHINDERUN (Zusammenfassung).....	246
PERCEPTION AUDITIVE CHEZ DES ENFANTS HANDICAPÉS MENTAUX LÉGERS (Resumé).....	249